

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

כתובות דף קח.

מי שמודר הנאה מחברו, האם מותר למדיר לפרוע את חוב המודר?

אליבא דרבנן (בני כה"ג)	אליבא דחנן	
אסור	מותר ¹	לרב אושעיא
מותר אם לוח ע"מ שלא לפרוע ²	מותר	לרבא

אליבא דחנן, הפורע חוב חברו האם חייב חברו לחזור ולשלם לו? [תוד"ה הא].

פורע שטר חוב חברו	מפרנס את אשת חברו	
פטור	פטור	לפשטות הסוגיא ורש"י, וריב"א
חייב	פטור ³	לר"ת ורבינו חננאל

כתובות דף קח:

הטוען את חברו כדי שמן בלשונות דלהלן והודה לו בקנקנים האם חייב שבועה?

טענו מדת עשרה כדי שמן ⁴	טענו עשרה כדי שמן מלאים	עשרה כדי שמן (סתם) ⁵	
פטור	חייב	חייב	לאדמון
פטור	חייב	פטור	לחכמים

¹ ואין לחוש מה שהוא מרויחו בזה שע"י שפורע לו הוא נפטר מן החוב, משום שאמר חנן גבי אשה שהלך בעלה למדינת הים ועמד אחר ופירנסה - שאותו אחר "אבד את מעותיו", וש"מ שס"ל שפירעון חוב לא נחשב כהנאה העוברת מהפורע למי שפרעו בשבילו, דאם היתה נחשבת כהנאה - לא היה אומר שאיבד מעותיו - דהרי נתן לו הנאה, אלא ש"מ דס"ל לחנן דזה רק סילוק הפסד ולא נחשב שנתן משהו, ולכך גם גבי המדיר לא נחשב שנתן הנאה למודר. ובתוס' (בד"ה הא) פירשו, דלא נאסר משום שאינו אלא גרמא בעלמא שע"י שפורע לבע"ח נפטר הלווה, ולא הוי מעשה גמור. ² דכיון שיכול תמיד הלווה לדחות את המלוה, הרי שלא נתן לו שום דבר. ומבואר בגמ' דמה שעדיף לרבא להעמיד באוקימתא זו, משום שבזה הוא מעמיד את המשנה בנדרים אליבא דכו"ע - דהיינו גם אליבא דרבנן. אכן מקשה הגמ' מדוע רב אושעיא לא אמר כרבא. ומתרצת שרב אושעיא סובר שאליבא דרבנן גם באופן זה ש"לוה ע"מ שלא לפרוע" ג"כ אסור למדיר לפרוע את חובו, דאף שאין לו הנאה של רווח ממון מחמת שפרע לו המדיר, מ"מ נהנה שמונע ממנו את הבושה שיש לו בכל שעה שפוגש את המלוה שלו.

³ ר"ת מעמיד גם את הדין של מפרנס את אשת חברו ככה"ג שהיה הבעל יכול להפטר אם היתה האשה מצמצמת את עצמה כשלא היתה מוצאת מי שיפרנס אותה, אבל ודאי שגבי שטר חוב אפי' חנן מודה שלא איבד מעותיו דהנאה גמורה היא, דהרי לא יכל להפטר בשום ענין מלשלמו. ולפ"ז ר"ת מעמיד את סוגיין שאמרה "הא מנין חנן היא", שלא מיירי בסתם פורע חוב, אלא באדם שפירנס את אשת חברו שהלך למדינת הים, שבענין זה כיון שיכלה לצמצם ולא להתפרנס ממנו, בזה אמר חנן שאיבד את מעותיו.

⁴ בזה לכו"ע פטור, דמה שטענו לא הודה לו, ומה שהודה לו לא טענו.

⁵ אדמון סובר שיש בלשון הזה גם קנקנים, והרי הודה במקצת קנקנים, ואילו רבנן סוברים שרק תובע מדות שמן ולא קנקנים, ולכן מה שטענו לא הודה לו.

הוכן עי"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

כתובות דף קח:

הטוען את חברו טענות דלהלן, וחברו מודה לו בשעורים, האם חייב שבועה?

טענות רק חטים	טענו חטים ושעורים	
פטור	חייב שבועה	לרב נחמן אמר שמואל
פטור	פטור ¹	לר' חייא בר אבא

¹ ולדבריו קשה ממה שאמרנו לעיל גבי עשרה כדי שמן שלדברי חכמים אין בלשון זו קנקנים, אבל אם היה בלשון זו קנקנים הרי הם מודים לאדמו"ן שאם תבעו שמן וקנקנים והודה לו בקנקנים שחייב, והרי זה דומה לטענו חטים ושעורים והודה לו רק בשעורים. ובתחילה נסתה הגמ' לתרץ שקנקנים ושמן הוי כרימון בקליפתו, והיינו שאין כאן שני טענות אלא טענה אחת. ודחתה דלא דמי, דרימון בלא קליפה לא משתמר משא"כ שמן יכול להשתמר בבור בלא הקנקנים. ולכן תירץ רב שימי, שמדובר שתבע התובע ואמר עשרה כדי שמן יש לי אצלך, ואמר הנתבע על שמן לא היו דברים מעולם, ואילו על קנקנים חמש יש לך וחמש אין לך. דאדמו"ן סובר שבלשון התובע היה גם תביעה על הקנקנים, ולכן חשיב מודה במקצת במה שהודה רק בחמש קנקנים, וכיון שנשבע על הקנקנים נשבע גם על השמן, ואילו חכמים סוברים שאין בלשון זה שאמר "עשרה כדי שמן" משמעות על קנקנים, וא"כ התובע תבע על שמן והנתבע הודה בקנקנים, ובזה לכו"ע פטור משבועה דהא מה שטענו לא הודה לו וכו'.